

8-9 травня

Дні пам'яті та примирення

“1939-1945. Ніколи знову”.

Законом України “Про увічнення перемоги над нацизмом у Другій світовій війні 1939–1945 років” в Україні встановлено День пам’яті та примирення 8 травня. Таким чином, Україна розпочала нову традицію святкування 8 та 9 травня в європейському дусі пам’яті та примирення.

У боротьбі проти фашизму українські літератори і працівники мистецтв були в перших рядах захисників Вітчизни. Через кілька днів після початку війни в приміщенні штабу Київського військового округу добровільно з'явилися Андрій Головка. Іван Ле, Семен Скляренко, Яків Качура, Леонід Первомайський. Павло Усенко, Сава Голованівський та ін. Семен Скляренко в своїх творах згадував: «Ніхто їм не говорив, що письменник повинен йти на фронт. Навпаки, їм пропонували «броню» для творчої роботи в тилу. Але вони просили відправити їх на фронт, тому що так пропонувалося серце, совість, непохитна віра в перемогу ... »

7 липня 1941 року в Києві відбулися збори Спілки радянських письменників України, на яких були організовані три бригади з 50 письменників для роботи у військових частинах, госпіталях, на оборонних підприємствах.

Під час оборони столиці України поет П. Усенко створив «Пісню київських ополченців», яка піднімала бойовий дух захисників Києва. 109 з 200 членів Спілки письменників перебували на фронті. За час війни українські письменники написали понад 120 книг, збірників, брошур. В основному вони працювали військовими кореспондентами, редакторами дивізійних видань у редакціях майже 50 газет фронтів і армій. Наприклад, в Києві 22 червня 1941 вже діяла редакція газети Південно-Західного фронту «Червона Армія», в якій працювали письменники М. Бажан, С. Голованевській, В. Кондратенко, І. Ле, А. Малишка. Л. Первомайський

ВИДАТНІ БОЇ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ

1939–1945
ПАМ'ЯТАЄМО
ПЕРЕМАГАЄМО

**ОБЛОГА ЛЬВОВА
НІМЕЦЬКИМИ
І РАДЯНСЬКИМИ
ВІЙСЬКАМИ**
12 - 22.09.1939

**КОРСУНЬ-
ШЕВЧЕНКІВСЬКА
ОПЕРАЦІЯ**
24.01 - 17.02.1944

БИТВА ЗА КИЇВ
7.07 - 19.09.1941

**250-ДЕННА ОБОРОНА
СЕВАСТОПОЛЯ**
12.09.1941 -
10.07.1942

4 БИТВИ ЗА ХАРКІВ:
ОСІНЬ 1941, ВЕСНА 1942,
ЗИМА-ВЕСНА 1943, ЛІТО 1943

**З території України німецьких окупантів виганяли
1-й, 2-й, 3-й та 4-й Українські фронти**

UKRAINE CRISIS
media center

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

3 1 липня 1941 вийшов перший номер газети «За Радянську Україну!», призначеної для партизанів. До редколегії газети входили М. Бажан, В. Василевська, О. Корнійчук.

Військовим кореспондентом газети «Красная Армия», Потім - «Известий», Був письменник і режисер О.Довженко, який добровільно прибув на Південно-Західний фронт. О. Довженко за військові заслуги був нагороджений орденом бойового Червоного Прапора.

Велике значення надавалося виданню літератури патріотичного змісту. Тільки в 1943 році було здійснено видання 20 тисяч примірників «Кобзаря» Т. Шевченка. Більшість книг була відправлена в партизанський край і на окуповану територію.

У грізний час війни публіцистика стала головною зброєю митців. Письменник-публіцист А. Довженко опублікував в цей час глибоко реалістичні твори: «Перед боєм», «Мати» (1943 р). Сповнений драматизму твір «Україна в огні» (1943 р) та ін.

Широко відомими були в цей час вірші «Ми йдемо на бій» і «Перемагати і жити!» П. Тичини, «Слово про рідну матір» М. Рильського, «Клятва» М. Бажана, патріотичні збірки В.Сосюри.

Прикладом громадянської лірики склав цикл віршів «Україно моя» А. Малишка. Історична тема висвітлена в епічному творі «Данило Галицький» М. Бажана, де ідея єдності народу України перед лицем військової небезпеки стає визначальною.

ВТРАТИ

ВОРОЖОЇ АРМІЇ В ДРУГІЙ
СВІТОВІЙ ВІЙНІ ЧЕРЕЗ ДІЇ
УКРАЇНСЬКИХ ПАРТИЗАН

1939–1945
ПАМ'ЯТАЄМО
ПЕРЕМАГАЄМО

461

ВІЙСЬКОВЕ
ПІДПРИЄМСТВО

915

СКЛАДІВ

248

ВУЗЛІВ ЗВ'ЯЗКУ

1566

ТАНКІВ І
БРОНЕМАШИН

607

ЗАЛІЗНИЧНИХ
МОСТІВ

211

ЛІТАКІВ

500 тис.

СОЛДАТІВ ТА ОФІЦЕРІВ

4959

ЗАЛІЗНИЧНИХ
ЕШЕЛОНІВ

UKRAINE CRISIS
media center

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Військові журналісти, письменники-фронтовики не раз були прикладом для бійців і командирів. Не раз вони показували особистий приклад відваги.

Так, кореспондент 18-ї армії Південно-Західного фронту «Знамя Батьківщини» Майор Сергій Борзенко командував десантною групою на Керченському півострові в 1943 р За мужність в бою він був удостоєний звання Героя Радянського Союзу.

Письменник Юхим Мартич очолив атаку бійців, замінивши загиблого командира.

Смертю хоробрих загинули багато членів Спілки письменників України (СПУ), за рідну землю життя віддав кожен четвертий письменник-фронтовик. Посмертно прийняті до СПУ молоді поети-воїни В.Булаєнко, Л. Левицький, М.Шуть і ін.

Сталінське керівництво уважно стежило за діяльністю українських письменників. Свідченням цього став інцидент, пов'язаний з доповіддю М. Рильського «Київ в історії України», яку він виголосив на зборах евакуйованої інтелігенції і надрукованою українською пресою.

Як писав в підготовленій на замовлення ЦК КП (Б) У закритій рецензії на доповідь М. Рильського один компартійний ідеолог, «з 33-х сторінок доповіді тільки на двох аркушах в кінці Рильський сказав загальні фрази про більшовиків, про Леніна, Сталіна». ГК КП (Б) У вирішив, що М. Рильський заслуговує гострої критики в пресі.

Більшій актуальності набуло читання художніх творів по радіо у воєнний період. У листопаді 1941 р почали роботу український радіостанції імені Тараса Шевченка в Саратові та «Радянська Україна» в Москві.

ВТРАТИ УКРАЇНИ У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Людські жертви

**9
МЛН**

27 МЛН

Матеріальні втрати

**285
МЛРД**

679 МЛРД

Міста

714

1710

Села

28 тис.

70 тис.

Підприємства

16 тис.

32 тис.

Радгоспи

870

1876

Колгоспи

28 тис.

98 тис.

 Втрати України

 Загальні втрати СРСР

КИЇВ БУЛО ЗРУЙНОВАНО НА 85%

Радіостанція «Партизанка» (1942 р) вела спеціальні передачі для партизан. Радіостанція ім. Т. Шевченка стала осередком популяризації української культури. 26 листопада 1941 року у Саратові вона транслювала перший антифашистський мітинг представників українського народу. Диктор Марія Пригара згадувала про цю подію: «незабаром Максим Тадейович читав

«Слово про рідну матір »,

Бажан -« Клятву », яка зазвучала піснею в ефірі:

«Ніколи, ніколи не буде Україна

Рабою фашистських катів!»

А через кілька днів стало відомо мітинг слухали! З 1943 р в прифронтовій смузі стала працювати пересувна радіостанція «Дніпро». У важкий період початку війни активно діяла фронтова редакція радіостанції Південно-Західного фронту в районі Броварів. Мовлення велося переважно з бліндажа. Диктори читали фронтові нариси, оперативні кореспонденції з місць бої ».

Як згадував диктор радіостанції С. Марченко, письменники постійно виступали на радіостанції: «У кожній передачі брав участь хтось із письменників, як тільки повернувся з вогневих позицій». Перед мікрофоном виступали Іван Ле, Леонід Первомайський, Юхим Мартич, Яків Качура, Олександр Довженко, Андрій Малишко, Олександр Корнійчук. Ванда Василевська, Анатолій Шиян та інші

УКРАЇНЦІ

У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

1939–1945
ПАМ'ЯТАЄМО
ПЕРЕМАГАЄМО

6 млн

У РАДЯНСЬКИХ
ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

близько **100** тис.

В УКРАЇНСЬКІЙ
ПОВСТАНСЬКІЙ АРМІЇ

6 тис.

У ФРАНЦУЗЬКІЙ
АРМІЇ

120 тис.

У ВІЙСЬКУ
ПОЛЬСЬКОМУ

80 тис.

У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ
США

45 тис.

У ВІЙСЬКАХ
БРИТАНСЬКОЇ ІМПЕРІЇ

УКРАЇНЕЦЬ ОЛЕКСІЙ БЕРЕСТ ПІДНЯВ ПРАПОР СРСР НАД РЕЙХСТАГОМ
УКРАЇНЕЦЬ МАЙКЛ СТЕНК ПІДНЯВ ПРАПОР США НА ІВОДЗІМІ

UKRAINE CRISIS
media center

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ

Внесок УКРАЇНИ У ПЕРЕМОГУ над нацизмом

Символ пам'яті
про тих, хто
загинув під час
Другої світової
та гине на сході
України у боротьбі
за незалежність

6 000 000
воювали у лавах червоної армії

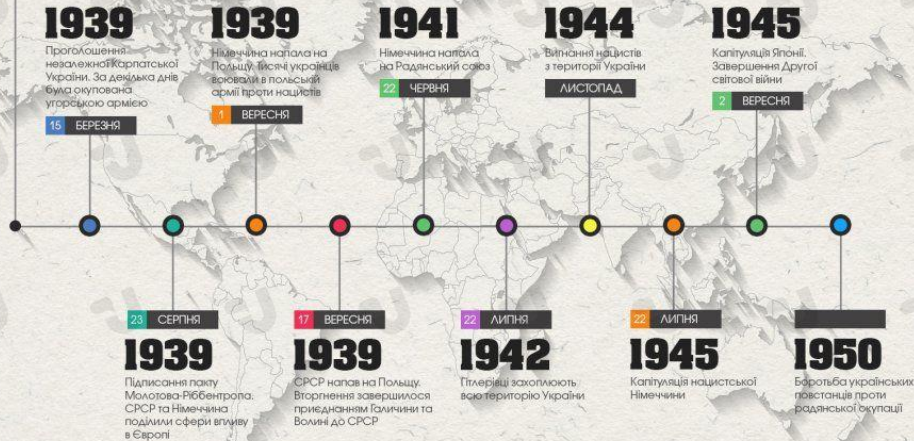

100 000
воювали у лавах УПА

250 000
воювали у лавах армій союзників

ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ

ВТРАТИ УКРАЇНИ У II СВІТОВІЙ ВІЙНІ

3-4 млн
військових

5 млн
цивільних

700 міст
28 тис. сіл
зруйновано та знищено

ГОЛОКОСТ

1,5 млн
євреїв загинули
в окупованій Україні

2 млн
вивезені на примусові
роботи до Третього Райху

33,771
євреїв були розстріляні
у Бабиному Яру
29-30 вересня 1941 р.

ЖЕРТВИ
РАДЯНСЬКИХ
РЕПРЕСІЙ ПІСЛЯ
ВИГНАННЯ
НАЦИСТІВ

500 тис.
репресовано
на Західній Україні

230 тис.
депортовано
кримських татар,
болгар, вірмен, греків

З Днем Перемоги!

1939 – 1945
ПАМ'ЯТАЄМО
ПЕРЕМАГАЄМО

